

12. Юрій Е. О. Децентралізація державного управління та її вплив на фінансове забезпечення місцевого самоврядування / Е. О. Юрій, О. І. Бевзюк // Молодий вчений. – 2015. – № 3 (18). – Режим доступу : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/3/58.pdf>.

Amosov O. Yu., Malinetska G. V. Power decentralization in Ukraine: financial and politico-legal aspects.

The situation with power decentralization in Ukraine as of May this year has been considered. A complete list of regulatory legal acts and financial instruments concerning decentralization with their main provisions has been presented. The basic contradictions and discrepancies of financial and politico-legal nature have been highlighted. The appropriate recommendations are issued.

Key words: decentralization, powers, administrative-territorial system, local communities' amalgamation, local budgets, financial resources.

Надійшла до редколегії 26.06.2015 р.

УДК 338.242.42

Б. М. Андрушків,

*д.е.н., проф., заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль*

Н. Б. Кирич,

*д.е.н., проф.,
завідувач кафедри менеджменту у виробничій сфері
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль*

О. Б. Погайдак,

*к.е.н., с.н.с.
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль*

Р. П. Шерстюк,

*к.е.н., докторант Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя, м. Тернопіль*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ ВАЖЕЛІВ УПРАВЛІННЯ ІННОВАТИКОЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТОМ ПІДВИЩЕННЯ ЇХНЬОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ (ЄВРОПЕЙСЬКІ АКЦЕНТИ)

Наукову розробку присвячено інновації – одному з найактуальніших напрямів розвитку національної економіки. На основі аналізу літературних джерел та досвіду роботи промислових підприємств виявлено проблеми їхнього інноваційного розвитку. Дослідження здійснено в умовах трансформаційної економіки посттоталітарного суспільства.

Ключові слова: інновації, інноваційна політика, семіотика, стабільність, стратегія, ефективність, трансформаційне суспільство.

В умовах активізації підготовки національної економіки, промислового виробництва до європейських стандартів важливими залишаються наукові засоби, серед яких дослідження закономірностей побудови і використання форм обміну інформацією в системі державного управління, у тому числі й у сфері інноваційного розвитку суб'єктів господарювання.

В умовах трансформації, наприклад, промислового виробництва до європейських умов активізація розвитку науково-технічного потенціалу національної економіки стає одним із найважливіших принципів не лише формування системи і механізмів реалізації інноваційної політики держави, але і безпосереднього упровадження інновацій на промислових підприємствах. За всієї різноманітності національних підходів до економіки всі країни прагнуть до розроблення й реалізації державної інноваційної політики.

Попри те, що нині все вживанішими стають терміни “інновації”, “інноваційна економіка”, “інноваційна політика” тощо в контексті упровадження інновацій безпосередньо на суб'єктах господарювання, адаптації їхньої діяльності до стандартів ЄС, наукових розробок у цій сфері є недостатньо. Власне, ці та інші обставини зумовлюють актуальність та своєчасність даної статті.

На сьогодні інноватиці загалом присвячено немало наукових праць. Попри те необхідно відзначити, що дуже мало вітчизняних і закордонних науковців-економістів приділяють увагу проблемі упровадження інновацій на підприємствах в адаптаційно-трансформаційних умовах відповідно до вимог асоційованого членства в ЄС.

Й. Шумпетер зумів встановити взаємозв'язок між інноваційною діяльністю та динамікою економічного розвитку, що потягло за собою подальші дослідження цієї проблематики з боку таких вчених, як Дж. Менш, К. Перез, Р. Едвард Фрімен. Вивченням проблем фінансової кризи та її впливу на розвиток промисловості України присвячено праці вітчизняних науковців, серед яких В. Бурлака, Ю. Гончаров, Г. Мечников, А. Олешко, Л. Яременко та ін. Дослідженнями інновацій та упровадженням їх на підприємствах займалися такі вчені, як І. Балабанов, В. Горфінкель, А. Гречан, М. Денисенко, Є. Денисов, С. Ілляшенко, О. Кузьмін, Н. Краснокутська, Н. Оголева, В. Порохня, Р. Фатхутдінов, І. Федулова, П. Харів, Л. Черкашина [6].

Однак через розвиток трансформаційних процесів та адаптацію економіки до вимог і стандартів Європейського Союзу методика та методологія потребує для України глибокого вивчення, визначення завдань та реалізації необхідних заходів для перетворення промисловості на конкурентоспроможну інноваційну галузь, що динамічно розвивається. У розроблення зазначеної проблеми залишається низка невирішених питань, що стосуються, у першу чергу, розроблення комплексних науково-технічних програм, визначення чинників впливу на ефективність заходів з упровадження інновацій, виконання певної сукупності робіт (заходів), пов'язаних із техніко-економічним обґрунтуванням, плануванням, виробництвом, фінансуванням тощо. Зазначені обставини й зумовили вибір теми та формулювання переліку завдань досліджуваної проблеми.

Як показує досвід, вивчення механізму створення й поширення інновацій та нововведень на промислових підприємствах повинно здійснюватись у дуалістичних ланцюгах. Наприклад, в інноваційно-управлінському: держава – галузеві формування – територіальні господарські управління – конкретні промислові підприємства. У свою чергу, ефективність інноватики забезпечує продовження інноваційно-наукового галузевого ланцюга: освіта – наука – виробництво – реалізація – споживання. Окремими напрямками активізації цього процесу, а точніше, його джерелом, є упровадження

інноваційного, цільового науково-технічного програмування, визначення методики та джерел фінансування й інвестування проектів з означеної тематики. Алгоритм державного просування інноваційно-цільових науково-технічних програм закладено в реалізації та застосуванні дуалістичних підходів у процесах адаптації вітчизняних суб'єктів господарювання до умов ЄС.

Держава, створюючи умови для реалізації інноваційної політики, впливає на розвиток не лише державного, але і приватного та комунального секторів інноваційної діяльності, що зумовлює необхідність залучення державних засад управління цими процесами. У Всесвітній Вікіпедії повідомляється, що Європейський Союз (ЄС, інколи Європейська Унія, англ. European Union) – це союз держав – членів Європейських Спільнот (ЄВС, ЄОВіС, Євратом), створений згідно з угодою, підписаною в лютому 1992 р. і чинною з листопада 1993 р.

Сьогодні до об'єднання входить 28 європейських держав із населенням понад 507 млн людей. Європейський Союз є повноправним членом Організації Об'єднаних Націй, Світової організації торгівлі та має представництва у “Великій вісімці” та “Великій двадцятці”.

Тим часом, як відомо, для вступу до Євросоюзу країна-кандидат повинна відповідати Копенгагенським критеріям, що були прийняті в червні 1993 р. на засіданні Європейської Ради в Копенгагені й підтверджені в грудні 1995 р. на засіданні Європейської Ради в Мадриді. Критерії вимагають, щоб у державі було дотримувано демократичних принципів, принципів свободи і пошани прав людини, а також принципу правової держави. Забезпечити такий рівень в умовах суб'єктів господарювання можливо лише завдяки державному розумінню справи та інноватиці, з чим, власне, і пов'язано мету і завдання цієї статті.

Кожне сучасне високорозвинене суспільство та його надбудову – державу цікавить упровадження нової техніки, розвиток новітніх технологій, що ґрунтуються на передових досягненнях науки. Найважливішим завданням цього процесу є розроблення стратегії, що забезпечує можливість гнучкої зміни пропорцій між темпами розвитку наукового, технічного, фінансового і виробничого потенціалу. Створення системи взаємодії всіх учасників циклу забезпечується упровадженням нової техніки, новітніх технологій, методів і засобів управління, досягнень науково-технічного прогресу тощо, що є головним завданням інноваційної політики держави.

Також виникає потреба в розробленні відповідних науково обґрунтованих заходів і програм в умовах підприємств [1]. Це пов'язано з основними принципами інноваційної політики, а саме: орієнтацією на інноваційний шлях розвитку економіки України; визначенням державних пріоритетів інноваційного розвитку; формуванням нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності; створенням умов для збереження, розвитку й використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу; забезпеченням узаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери в розвитку інноваційної діяльності; ефективним використанням ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримкою підприємництва в науково-виробничій сфері; здійсненням заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансфером технологій, захистом вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просуванням на зовнішній ринок; фінансовою підтримкою, здійсненням сприятливої кредитної, податкової й митної політики у сфері інноваційної діяльності; сприянням розвитку інноваційної інфраструктури; інформаційним забезпеченням суб'єктів інноваційної діяльності; підготовкою кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку

Інноваційну політику в державі спрямовано на безпосереднє господарське використання науково-технічного потенціалу, на зміцнення внутрішніх зв'язків підприємств у науково-технічному комплексі. Формування інноваційної політики загалом пов'язано, насамперед, з переорієнтацією системи державного регулювання як на всебічне зацікавлення підприємництва, приватної ініціативи тощо, так і на оновлення виробництва на наукових засадах.

Набір методів і засобів реалізації державної інноваційної політики на суб'єктах господарювання досить широкий. Він включає, крім усього, різні державні заходи, що стимулюють інноваційну активність виробництва, бізнесу, соціального розвитку, як-от: створення сприятливих умов та коригування податкового, патентно-ліцензійного законодавства; встановлення амортизаційних відрахувань; регулювання передавання технології; введення системи контрактних відносин; зняття низки обмежень щодо охорони навколишнього середовища, антирейдерського законодавства; різні форми підтримки міжорганізаційної кооперації та малого інноваційного бізнесу на міні-, максі- та мезорівні. Традиційним методом впливу на розвиток інновацій, наприклад у промисловості, особливо в періоди економічних потрясінь, є податкові пільги.

Шукаючи шляхи вирішення проблематики, визначення чинників впливу на ефективність заходів з упровадження інновацій, умовно можна виділити кілька варіантів інноваційної політики, які можна пропонувати для досягнення мети:

1. Політика “технологічного поштовху”, що ґрунтується на тому, що пріоритетні напрями розвитку науки й техніки визначаються державою, яка володіє необхідними матеріально-фінансовими ресурсами, експертизою та інформаційним забезпеченням. Такий варіант інноваційної політики виходить із наявності науково-технічних та соціально-економічних проблем і передбачає для їхнього вирішення розроблення різних державних програм, великих капіталовкладень, інших прямих форм державної участі в регулюванні інноваційних процесів.

2. Політика “ринкової орієнтації” передбачає провідну роль ринкового механізму в розподілі ресурсів і визначенні напрямів розвитку науки і техніки. Таку політику орієнтовано на обмеження ролі держави в стимулюванні фундаментальних досліджень, створенні економічного клімату та інформаційного середовища для нововведень у фірмах, скорочення прямої участі в науково-дослідних і дослідно-конструкторських роботах, у дослідженнях ринків, а також на зменшення прямих форм регулювання, що заважають стимулюванню ринкової ініціативи та ефективній перебудові ринку.

3. У 60–70-х рр. минулого століття в США мала місце політика “соціальної орієнтації”, що передбачала регулювання соціальних наслідків науково-технічного прогресу, а прийняття рішень базувалось на широкому соціально-політичному консенсусі із залученням широкої громадськості.

4. Зусилля спрямовуються на зміну економічної структури господарського механізму. Вона передбачає великий вплив передових технологій на вирішення соціально-економічних проблем, зміни галузевої структури, взаємодію суб'єктів господарювання, рівень життя та ін. [6].

Визначення чинників впливу на ефективність заходів з упровадження інновацій, принцип дії організаційно-економічного механізму управління інноваційними чинниками підвищення ефективної діяльності підприємств (інноваційна турбіна науково-технічного прогресу) відбито на рисунку.

Як показали досліді, в наших умовах суб'єкт господарювання можна вважати інноваційним тоді, коли в структурі інновацій близько 60 % становлять інновації, що мають значення прориву або належать до великих технологічних досягнень.

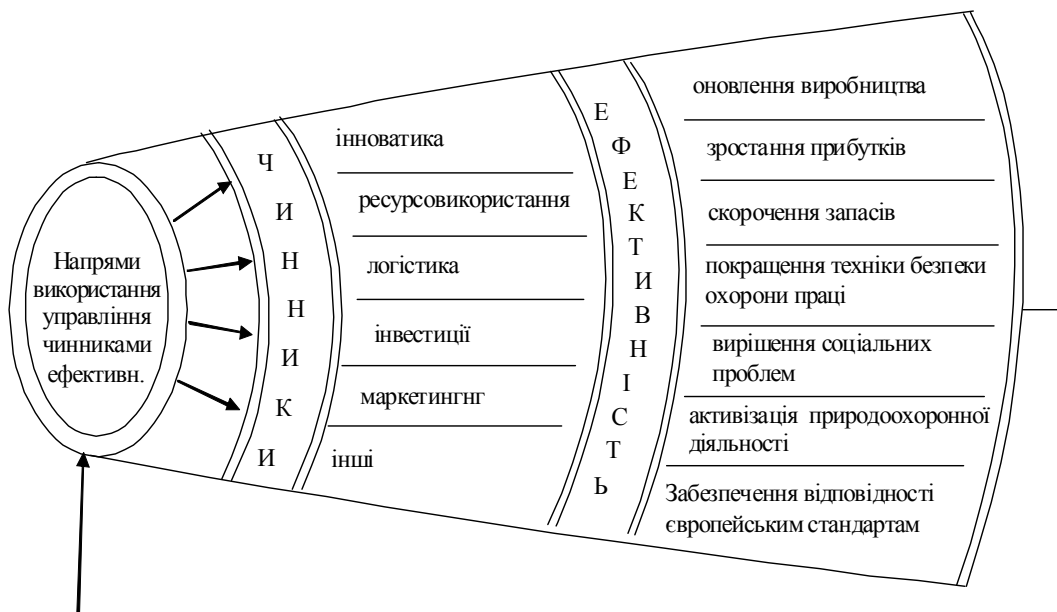

Рисунок. Принцип дії організаційно-економічного механізму управління інноваційними чинниками підвищення ефективної діяльності підприємств (інноваційна турбіна науково-технічного прогресу)

Частка інновацій, пов'язаних тільки з удосконаленням традиційних технологічних процесів, має тенденцію до зменшення. У розвинених країнах з високим рівнем інноваційності вона не перевищує 10–12 %, і частка наукомісткого сектора виробництва, зокрема в доданій вартості та зайнятості, стабільно зростає. Наприклад, у підприємств обробної промисловості розвинених країн цей сектор становить у середньому 35-40 % у доданій вартості та зайнятості. Приблизно таким самим є показник частки високотехнологічної продукції в загальному випуску продукції; активне запровадження інновацій в економіці супроводжується зниженням матеріало- та енергомісткості виробництва, зростанням продуктивності праці та, відповідно, підвищенням конкурентоспроможності країни; розширення кластерів високотехнологічних виробництв зумовило помітний структурний зсув світового експорту на користь продукції високо- та середньотехнологічних галузей.

Однією з особливостей розвитку економіки індустріально розвинених країн є прагнення забезпечити формування й реалізацію загальної інноваційної політики. Прискорений розвиток науки і техніки посилив необхідність розроблення комплексних прогнозів національного науково-технічного розвитку. При цьому протягом останніх років практично в усіх країнах значно підвищилась роль держави в розробленні різних прогнозів, формуванні науково-технічних програм, їхньому фінансуванні та організаційному забезпеченні. Таке підвищення ролі держави у виборі пріоритетів науково-технічного розвитку і прогнозованого забезпечення їх виявляється у створенні в більшості країн спеціальних управлінських структур.

Зростання інтересу до довгострокового науково-технічного прогнозування й визначення пріоритетів у стратегічних напрямках державної інноваційної політики

Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку

зумовило розроблення відповідних програм як у галузевому, так і в регіональному планах. Стратегічне прогнозування стало необхідністю, тому більшість країн періодично друкують так звані “білі книги”, у яких відбито пріоритети національної інноваційної політики. Враховуючи регіональну та галузеву специфіку суспільного розвитку України, доцільно було б вивчити можливість упровадження “білих книг” у наших умовах. Наприклад, до “білої книги” Тернопільщини можна було б занести упровадження інновацій у переробній промисловості, індустрії будівельних матеріалів, туристично-рекреаційну діяльність та ін.

Високі темпи розвитку науково-технічного потенціалу є необхідною, але недостатньою умовою інтенсивної інноваційної діяльності. Достатня умова інноваційної діяльності – це високий рівень інноваційної сприйнятливості. Тактика визначення пріоритетів у різних країнах ґрунтується на національних проблемах економіки. У процесі визначення цих пріоритетів розглядаються різні варіанти програм наукових досліджень.

Головним спонукальним механізмом розвитку всіх видів інновацій є конкуренція. Крім того, є ще низка чинників, що сприяють або протидіють розвитку інноваційних процесів, серед яких:

– соціально-економічні – відсутність або наявність коштів для фінансування інноваційно-інвестиційних проектів. У першому випадку вплив буде негативним, у другому – позитивним;

– технологічні – недостатній розвиток матеріальної та науково-технічної бази (впливає негативно);

– політичні, правові – обмеження антимонопольного, податкового, патентно-ліцензійного характеру (впливає негативно); законодавче заохочення та державна підтримка інновацій (впливає позитивно);

– організаційно-управлінські – незмінні організаційні структури, невинуватена централізація, авторитарний стиль керівництва, жорстке планування, орієнтування лише на традиційні ринки (впливають негативно); гнучкість організаційних структур, демократичний стиль керівництва, можливість самостійного коригування запланованих рішень, достатня автономія, переважно горизонтальне інформаційне забезпечення (впливають позитивно);

– соціально-психологічні та культурні – опір змінам у зв’язку з можливістю зміни статусу та необхідністю пошуку нової або перебудови традиційної роботи, зміни усталених способів діяльності та стереотипів поведінки, побоювання покарань за можливі невдачі (впливають негативно); моральне заохочення, громадське визнання, створення умов для творчої праці, сприятливий клімат у трудовому колективі (впливають позитивно).

Виходячи з територіальної, галузевої та структурної неоднорідності науково-технічного потенціалу України, як відомо, на етапі становлення ринкових відносин можна рекомендувати такі моделі інноваційного розвитку:

1) “активної дифузії інновацій”, що характеризується взаємодією уряду з науковими установами, вузами, підприємствами й організаціями. Головне завдання науки – розроблення нових засобів застосування вітчизняних і зарубіжних технологій, що існують. Перевага цієї моделі полягає в тому, що передову технологію можна швидко упровадити. Цю модель раціонально використовувати для широкомасштабного проведення конверсії. Реалізація її дозволить суттєво поліпшити якість науково-технічного потенціалу України за мінімальних ресурсних витрат;

2) “державної підтримки інноваційних форм”, що орієнтована на державну підтримку будь-яких національних галузевих чи регіональних інноваційних структур у виході з наукомісткою продукцією на світовий ринок. До виходу на світовий ринок інноваційні структури обов’язково проходять період активного розвитку і завоювання внутрішнього ринку. Для того, аби випускати дешеву продукцію вищої якості, мають застосовуватися прогресивні технології виробництва. Основна мета уряду щодо розвитку цієї моделі полягає у сприянні нарощуванню науково-технічного потенціалу в системі міжнародної ринкової економіки. Ця модель є найефективнішою на етапі вирівнювання науково-технічних потенціалів України і розвинених країн світу;

3) “локального інноваційного середовища” на зразок “наукових парків”, “технополісів”, а в Україні – “територіальних науково-технічних центрів”, що характеризується концентрацією на певній території наукового, освітнього, виробничого, фінансового потенціалів, об’єднаних єдиним процесом технологічного розвитку. Як результат погодженої дії всіх цих факторів складається мережа взаємозв’язків з дуже високим ступенем децентралізації та самоорганізації. Ця модель ефективна для розвитку науки та високих технологій, однак потребує від суспільства певної відкритості для інновацій. Можливості реалізації її в Україні нині обмежені кількома великими науковими центрами. Найдоцільнішим для цієї моделі є розроблення нових матеріалів, зварювального виробництва, електронної техніки і біотехнологій;

4) “міжгалузевих наукових технічних комплексів” (МНТК), що може стати інноваційною системою за умови генерації всіх характерних для моделі “локальне інноваційне середовище” чинників. МНТК, що діють в Україні, мають значний науково-виробничий потенціал. Однак відсутність інших необхідних елементів ускладнює можливість реалізації цієї моделі науково-технічного розвитку. Деякі труднощі пов’язано з неопрацьованістю міждержавних відносин з країнами як близького, так і далекого зарубіжжя. Усунення цих труднощів не пов’язано з великими витратами національних ресурсів, тому на сучасному етапі цю модель у науково-технічному розвитку України використовувати вигідно;

5) модель СНД, заснована на науково-технічному співробітництві між державами, підприємствами та організаціями країн СНД за спільними програмами, комерційними замовленнями на науково-технічну продукцію, що передбачають взаємовигідний обмін науково-технічною інформацією тощо. Враховуючи тісні науково-технічні та економічні зв’язки, що історично склалися між країнами – колишніми республіками СРСР, доцільно зберегти більшість із них на новій основі. Частка моделі в системі інших моделей науково-технічного розвитку може становити 10-30 %;

6) “світового співробітництва”, орієнтована на активну участь України в міжнародному науково-технічному співробітництві й широкому обміні науковими результатами і новими технологіями. Реалізація цієї моделі передбачає радикальне поліпшення якості вітчизняного наукового потенціалу та орієнтацію на пріоритетний розвиток співробітництва з сусідніми державами та науковими центрами української діаспори [17].

Необхідно погодитися, що державна політика України має орієнтуватися на різні моделі інноваційного розвитку залежно від стану науково-технічного потенціалу і конкретних проблем, що постають як перед суспільством, так і безпосередньо перед підприємствами, але всі їх повинно бути скеровано на вимоги цивілізованого світу, на європейські стандарти.

Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку

Ці та інші обставини зумовлюють необхідність розроблення відповідної скоординованої в галузевому й регіональному планах інноваційної стратегії на міні-, мезо- та максі-рівні. Загалом на практиці в умовах підприємства до уваги слід брати до уваги такі види інноваційних стратегій:

– традиційна (прагнення тільки до підвищення якості виготовлюваних виробів, що в довгостроковій перспективі є гарантією відставання підприємства спершу в техніко-технологічному, а потім і в економічному аспектах);

– опортуністська (коли зусилля підприємства спрямовано на пошук такого виду продукції, який не потребує особливих витрат на дослідження й розроблення, але дає змогу виробникові упродовж певного періоду одноособово бути присутнім на ринку. Пошук і використання таких ніш ґрунтується на глибокому знанні ринкової ситуації, високому рівні техніко-технологічного розвитку і великих адаптаційних здатностях підприємства, що, однак, не виключає високого ступеня ризику швидкої втрати монопольного становища);

– імітаційна (набуття нової технології через закупівлю ліцензій в інших. Це дешевше й надійніше, ніж власні розробки та витрати на нові винаходи. Така стратегія досить успішна, проте для освоєння оригінального продукту розумової праці, що створює монопольну ситуацію, потрібна висока кваліфікація фахівців і постійна підтримка досягнутого рівня);

– оборонна (це досить витратомістка стратегія щодо підвищення технічного рівня виробництва, упровадження досліджень і розробок якої не претендує на провідні позиції в певній галузі, а полягає в тому, щоб не відставати від інших у техніко-технологічному розвитку);

– залежна (коли дрібні підприємства виконують замовлення найбільших щодо виробництва нового продукту або виробничого методу);

– наступальна (ця стратегія полягає в завоюванні першого місця на ринку. Вона вимагає наявності фахівців високої кваліфікації, проведення великої організаторської роботи, але й має низку переваг) [6].

Отже, державний вплив на розвиток суб'єктів господарювання, наприклад інноватика промислових підприємств, справді може слугувати основою підвищення конкурентоспроможності їхньої продукції на вітчизняному і міжнародному ринках, зокрема і в ЄС, за умови комплексної реалізації адаптивно-трансформаційних процесів та використання наявних методичних та програмно-цільових підходів.

Програмно-цільовий підхід (метод) реалізується в цільових комплексних наукових програмах, що дозволяють найбільш ефективно вирішувати завдання зі створення та освоєння нової продукції, енергоресурсоощадних технологій тощо. Розроблення та реалізація цільових комплексних програм потребує виконання певної сукупності робіт, їхньої послідовності, фінансування, інвестування та ін.

В Україні немає єдиної цілісної методики розроблення й регулювання інноваційної діяльності через цільові комплексні програми. Пропонована власна комплексна методика розроблення комплексних інноваційних програм враховує: оцінку і вибір наукової проблеми для програмного вирішення; кон'юнктуру ринку; формування комплексу цілей; розроблення програми; визначення організаційно-економічного механізму управління програмою та ін.

Запропонована методика забезпечить якісне і своєчасне розроблення ЦКІП та її функціонування. При тому необхідно пам'ятати, що реалізація інноваційного розвитку промислових підприємств в умовах нестабільної економіки неможлива без залучення інвестицій. Тим часом тенденції інвестиційного процесу свідчать, що в Україні

недостатньо розвинено венчурні капіталовкладення. Мало залучаються кредити банків через їхню високу вартість. Через відсутність сприятливого клімату має місце недостатнє залучення іноземних та вітчизняних інвесторів. Бюджетні кошти держава використовує на соціальні потреби та для реалізації національних, державних програм (добудови ядерних реакторів АС, дотації вугільної промисловості, розроблення Чорноморського газового родовища тощо). Власні кошти підприємства використовують для підтримки виробництва, а на впровадження інновацій їх не вистачає.

На основі вивчення досвіду індустріально розвинених країн запропоновано концентрувати інвестиції: на інноваційно активних підприємствах, створенні венчурних фірм (фондів), удосконаленні інноваційно-інвестиційної політики держави.

Література:

1. Андрушків Б. М. Інноваційно-комплексні шляхи розвитку малого підприємництва / [Б. М. Андрушків, Ю. Я. Вовк, І.Ю. Крамар та ін.]. – Тернопіль : ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2011. – 340 с.
2. Андрушків Б. М. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми : підруч. для студ. та викладачів екон. спеціальностей вузів / Б. М. Андрушків, О. Є. Кузьмін. – 2-ге видання, перероб. та допов. – Тернопіль : Лілея, 1997. – 292 с.
3. Андрушків Б. М. Корпоративна культура / Б. М. Андрушків, С. П. Черничинець. – К. : Кондор, 2011 р. – 528 с.
4. Андрушків Б. М. Про кризу взаємовідносин у загальній теорії криз / Б. М. Андрушків, Н. Б. Кирич, І. П. Сівчук // Регіональна економіка. – 2008. – № 8. – С. 122–134.
5. Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство: / Андрушків Б. М. – Тернопіль : Вид-во ТзОВ “Терно-Граф”, 2008. – 424. – Герасимчук 2009. – 222 с.
6. Інноваційна політика / Б. М. Андрушків, Ф. В. Бортняк, Ю. Я. Вовк та ін. ; за заг. ред. Б. М. Андрушківа. – Тернопіль : Вид-во ТзОВ “Терно-Граф”, 2012. – 484 с.
7. Закон України: “Про інноваційну діяльність” (1 січня 2003 р.).
8. Кирич Н. Б. Організаційні механізми реалізації стратегії підвищення фінансово-господарської стабільності підприємства // Матеріали Х наукової конференції ТДТУ імені Івана Пулюя, Тернопіль, 17-18 трав. – Тернопіль : ТДТУ, 2006. – С. 249.
9. Кирич Н. Б. Особливості управління техніко-економічними факторами стабілізації виробництва на сучасному етапі // Галицький економічний вісн. – 2006. – № 2 (9). – С. 33–38.
10. Кирич Н. Б. Стабільність виробництва та фінансова стійкість господарських структур – необхідна умова інтеграції України до ЄС : тези доп. міжнар. наук. конф. // Разом в Європі: маркетингові стратегії регіонального розвитку : зб. наук. пр. Терноп. ін-ту соц. та інформ. технологій. – Тернопіль : ТІСІТ, 2005. – С. 35–36.
11. Кирич Н. Б. Збалансованість системи показників у формуванні стратегії розвитку організацій, підприємств як метод стабілізації економіки України / Н. Б. Кирич // Схід. – 2007. – № 3 (81). – С. 101–103.
12. Кирич Н. Б. Теоретичні та прикладні механізми управління стратегією підвищення господарсько-фінансової стабільності підприємства / Н. Б. Кирич // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 3. – С. 136–142.
13. Кирич Н. Б. Аналітичні аспекти впровадження нової економічної стратегії підвищення господарсько-фінансової стабільності переробних підприємств // Економіка промисловості України : зб. наук. пр. – К. : РВПС України НАН України, 2007. – С. 50–57.
14. Новіков В. Економічна модернізація “вилікує” Україну від недоінвестування / Інформагентство УНІАН. – Режим доступу : <http://economics.unian.net/ukr/detail/80932>.
15. Основи організації підприємницької діяльності, або Абетка для підприємця : навч. посіб. / [Б. М. Андрушків, П. Д. Дудкін, Ю. Я. Вовк, І. І. Стойко та ін.]. – Тернопіль : ТНТУ. – 2010. – 300 с.
16. Проблеми теорії і практики менеджменту / за ред. Б. М. Андрушківа. – Тернопіль : Вид-во ТзОВ “Терно-Граф”, 2009. – 312 с.
17. Федішин І. Б. Особливості впровадження інновацій в умовах трансформації промислових підприємств (європейські акценти) / за заг. ред. Н. Б. Кирич. – Тернопіль : Вид-во ТзОВ “Терно-Граф”, 2014. – 277 с.

18. Шерстюк Р. П. Інноваційні шляхи активізації природоохоронного провайдингу в умовах підприємства (європейські акценти). – Тернопіль : Вид-во ТзОВ “Терно-Граф”, 2011. – 576 с.

Andrushkiv B. M., Kyrych N. B., Pohaydak O. B., Sherstiuk R. P. Features of state levers usage in innovation management as a tool for improving their competitiveness (European focus).

Scientific research is devoted to the Innovation – one of the most vital areas of national industry. In this paper, based on analysis of existing literature and industry experience revealed problems of innovation. Research carried out in conditions of transformation of the economy post-totalitarian society. provided stable operation of industrial enterprises in Ukraine that actually can make them a competitive industry in terms of the EU.

Key words: innovation, innovation policy, semiotics, sustainability, strategy, efficiency, transformational society.

Надійшла до редколегії 12.05.2015 р.

УДК 351.862.4

С. В. Майстро,

д.держ.упр., проф.,

професор кафедри економічної політики та менеджменту ХарPI НАДУ,
м. Харків

НЕОБХІДНІСТЬ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості земельної реформи, яка є однією з основних складових розвитку аграрного ринку України. Визначено основні результати проведених заходів. Підкреслюється необхідність більш активного залучення землі в ринковий обіг. Запропоновано напрями удосконалення механізму державного регулювання розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні.

Ключові слова: механізм державного регулювання, ринок земель сільськогосподарського призначення, земельні відносини, мораторій, оренда сільськогосподарських земель.

Створення нової системи земельних відносин на основі приватної власності на землю, забезпечення рівності прав власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад і держави, забезпечення гарантій прав на землю виступає ключовим моментом аграрної реформи. Земельна реформа стала необхідною умовою не лише аграрної, а й усієї економічної реформи, без її здійснення був би неможливим перехід до ринкових відносин у країні.

Дослідженню питань функціонування ринку землі присвятили свої публікації П. Гайдуцький, О. Могильний, П. Саблук, Є. Ходаківський та ін. [2; 4; 5; 10]. На їхній погляд, формування в країні ефективного власника землі є однією з провідних засад формування економічної платформи аграрної реформи, для чого необхідно залучити землі сільськогосподарського призначення в економічний обіг. Однак чимало питань щодо форм залучення земель сільськогосподарського призначення